

Fél egészség

Képzletünkben a kórház mindig mint a „tisztaság hajléka” jelenik meg. Egészen addig, amíg személyes tapasztalat meg nem cáfolja a képzletet. Es ez bizony gyakran előforul. Nemrég sebészeti intézetben jártam, amely az átlagosnál jóval tisztábbnak tűnt. Az ablakokat viszont még a féll korom és a tavaszi eső maradványai tették a tejüveghez hasonlóvá. Egy másik fekvőbeteg-intézetben, ahol nem operálnak, csak rehabilitálnak, a kétes tisztaságú ágyneműről kiderült, hogy kéthetenként cserélik. Kétségtelen, hogy egyik is, másik is nehezen illeszthető be a kórházhoz fűződő képzletünk közé. Az igényesség helyett igénytelenség, a nehézségek passzív tudomásul vételéről árukkodó tünetek azonban nemcsak a kórház higiéniáját veszélyeztetik. Bár ez sem lelkisimulandó veszély. A következetes számonkérés feladata ugyanis akarva-akaratlanul tért hódít és rombol más vonatkozásban is.

Nem is olyan régen, néhány évvel ezelőtt, még általános gyakorlat volt, hogy a főorvosi vizit a végében kezdődött. A ma már tipikusnak korántsem mondható gyakorlat hatása meg is látszott, és elhagyása sem maradt következmények nélkül. Sajnos, nemcsak a végében. Folyosók, kórtermekben egyaránt találma kifogásolnivalót az egyszerű, ma már esetleg ódivatúnak tartott főorvos.

Az ilyen bíráló észrevételekre többnyire elhangzik a sok tekintetben kétségtelenül megalapozott védekezés. Nehézségekről, magas költségekről, létszámhiányról. „Nincs takarítónő” — hangzik a refrénszerű kifogás. Valóban nincs, azaz jóval kevesebb van a kelletténél. Különös azonban, hogy míg a kifogás általános érvényű, maga a helyzet kórházonként, illetve egy-egy intézetben belül osztályonként változik. Egyazon épületben az egyik osztályon kifogástalan rend, tisztaság uralkodik, a másikon méltán panaszkodnak a betegek rendetlenségre, piszokra.

Ez a nem kívánatos változatosság a vezetés következetlenségének árukkodó jele. Az igénytelenség tünete, amely mögött a vezető beletörődik a vitán felül létező nehézségekbe. Es felmenti magát az alapvető kötelességeinek teljesítése alól.

A kórházi higiénia biztosítása ugyanis alapvető vezetői kötelesség. Nem alá, hanem mellérendelt feladat. A gyógyítás egyéb tudnivalóival párhuzamosan teljesítendő. Mert elhanyagolásán életmentő műtét, intenzív gyógykezelés szenvedhet hajótörést. Emberéletet veszélyeztet, amely mindenél drágább. Olyan értelemben is, hogy a modern betegellátás rendkívül költséges, hogy egy-egy sokkos állapot elhárítása, egy szív-műtét előkészítése, lebonyolítása, a beteg válságon való átsegítése százszázalékot is fölemészthet. Ennek sikerét kockáztatja a nem makulátlanul tiszta orvosi környezet, a piszkos folyosóról a cipőtalpon becipelt kórokozó, vagy más higiéniai hanyagság.

Lehet, hogy sokan elcsépeltnék tekintik a közmondást: a tisztaság fél egészség. De egyik-másik kórházunkban mégsem ártana komolyan venni!

L. M.

Fákat csavart ki, villamos vezelékeket szakított le az orkán

Szegeden és környékén enyhült az aszály

Heves villámlással, mennydörgéssel és sok helyütt jég-esővel kísért orkán erejű szélvihar söpört végig hazánkban pénteken az esti órákban és szombatra virradóra. A szél ereje elérte a 90-100 kilométer óránkénti sebességet, ami rögtön 6-7 fokkal csökkentette a hőmérsékletet. A Balaton környékén és a fővárosban jégeső esett. Sok helyen, így Budapesten is víz- és porfelhő lepte el az utcákat. A meteorológusok tájékoztatása szerint szombat reggelre a vihar országgyógyulást gyengült, s délelőtt már csak egy-két helyen esett az eső.

A péntek esti, éjszakai vihar megnehezítette a forgalmat az országutakon. A felhőszakadás miatt az M7-es autópályán és az 1-es úton sok helyen 20 centiméteres víz volt, és ezért a személygépkocsik kényszerpihenőt tartottak, s a leállósávban várakoztak. Este mintegy fél órán át egyetlen kocsi sem tudott közlekedni a balatoni autópályán. A vihar gondokat okozott a MÁV-nak is. Többek között a Tárnok-Martonvásárhely és a Vác-Balassagyarmat útvonal egyes szakaszaira fák dőttek, ezért órákon át szünetelt a forgalom. Aramkiesés miatt éjszaka nem jártak a vonatok Tata és Tatabánya között sem. A kaposvár-siófoki vonal egy 30 kilométeres szakaszán az esővíz elöntötte a vágányokat, és ezért még szombat reggel sem közlekedtek ott a vonatok. Az utasok szállítását autóbuszokra való átszállással oldják meg.

Zavarok vannak néhány helyen az áramszolgáltatásban a főváros külső részein. Aramkiesés volt Gödöllőn,

Ráckeven és Szeged környékén is. A vihar okozta károk helyreállításán szombaton is dolgoztak a tűzoltók, illetve a KPM brigádjai.

Mintegy két hétig nem esett az eső Csongrád megyében. Mivel korábban is csak annyi csapadék hullott, amennyi a talaj nedvességét szűken pótolta, a szárazság veszélyeztette a zöldfelületeket és a kukoricát. Mórhalom és Ruzsa térségében megfogyott a paradicsom, sokfelé összesodródott a kukorica levele. Megsínylették a hosszán tartó, száraz meleget a paprika-ábrák, Zákányszéken és Mórhalmon a barackosok.

Ahol erre lehetőség volt, öntöztek a gazdaságok. Különösen a paprikaábrákon igyekeztek megvédeni a termést. Ejjel-nappal dolgoztak a szivattyúk a szegedi Móra, a Tisza-Maros-szög, az Új Elet és a rüszkei Kossuth Tsz.-ben. A Tisza vónala mellett érte a legsúlyosabb jégkár a paprikát, a növények az aszály miatt nem tudtak regenerálódni. Nehezíti a helyzetet például a rüszkei Kossuth Tsz.-ben, hogy lassan kimerülnek a víztározók is.

Szegeden és környékén péntek éjszaka heves zivatar vonult át; mintegy 10-12 milliméter eső esett. Ez enyhített valamit a helyzeten. Az öntözőberendezések azonban nem álltak le, és a csapadékmennyiség — főleg, ha nem követi újabb eső — csak néhány napra szünteti meg az aszályt. A meteorológiai intézet tájékoztatása szerint nagyobb mennyiségű esőre a közeljövőben sem lehet számítani, így, ahol lehet, a gazdaságok folytatják az öntözést.

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Szakcsi Lakatos Béla — Csemer Géza: Piros karaván. Előadás a Dóm téren, ma este 9 órakor. Népzenei találkozó a dorozsmai színművelőknél, ma

délelőtt 10 órától. Meghívott csoportok: a SZOTE citerazenekara, az algyői népi együttes, a tápói népi együttes, a kiskunorozsmai tamburazenekar, a Dankó Pista citerazenekar, a szegedi EDOSZ táncegyüttes Huzavona-együttese, valamint a baksi cigány néptáncegyüttes.

A XXI. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

Tóth Valéria szobrászművész kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupolájában.

Fotóklubok 16. szegedi szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban.

Bahget Iskander fotókiállítás a Bartók Béla Művelődési Központ udvarán.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai.

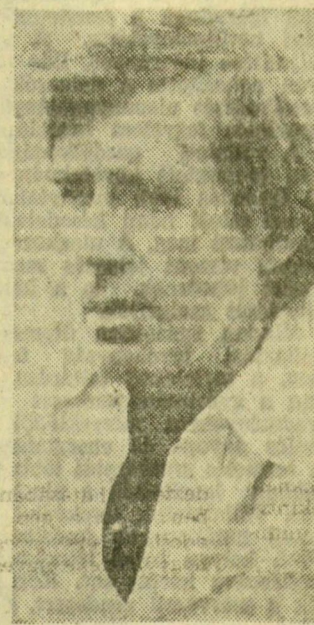
Léptékek, váltások

Csikós Attila két feladatáról

(Csikós Attila fáradt. Ejjel a Dandin György díszletterveim dolgozott, aztán kikísérte feleségét, Csarnóy Katalint a repülőterre, aki négy esztendeje a Maurice Bejart Balett szótáncosnője. Ezt követően ült kocsiba, s a füllesztő melegben autózott Szegedig. Itt, ezen a nyáron, már második munkája várja, a Kálmán király díszletterveit követően ő alkalmazta a dóm színpadára a Piros karavánt, Kass János megálmodott színpadképét.)

— Ritkán szoktunk visszafelé elmúlni produkciókhoz. Hadd tegyük ezt most mégis, hiszen a mostani szegedi prózabemutató, a Kálmán király díszlete meglehetősen nagy vitát váltott ki nézőkben, kritikusközlésben egyaránt. Az Új Tükör kritikájában többek között ezt olvashatuk: „Csikós Attila magasban nyúló vascsöveivel egyetlen pillanatra sem kerültek semmiféle kapcsolatba a színpadon zajló cselekményekkel. Főlöszlegesen álltak tehát ott, értelmetlenül.” A Népszabadság írása sem hagyja szó nélkül a szokatlan színpadteret: „Csikós Attila díszletében egyébként az állványzat oly mértékben túlteng, hogy tulajdonképpen valamiféle önálló és öncélú konstruktívista kompozíció benyomását kelti, míg a falakról nem tudni pontosan, hogy épülnek-e vagy éppen romok.” Az Elet és Irodalom kritikusa elnézőbb: „Erdekes Csikós Attila díszlete is: a fennkölt templom elé fémvázakat tervezett, mint-ha éppen az épület vagy a múlt tatarozására készül-nénk.” Mit szól mindehhez a tervező?

— Valóban ritkán váltott ki ilyen visszhangot, ilyen vitát díszlet az utóbbi időben. Ennek — őszintén mondom — csak örülni lehet. Egy díszlet megszületésének története azonban nem olyan egyszerű és sima, mint azt néhányan gondolják. Az eredeti elképzelés szerint — makettjét a szabadtéri játékok igazgatóságán bárki megtekintheti — egy hatalmas alumínium szerkezet töltötte volna be a színpadot, mely átlósan egy hatalmas lámpákkal teli keresztet rajzolt volna ki. Olyan vizuális élményre törekedtünk, mely egyszerre sugallja egy „nagyberuházás” erőfeszítését és a lámpafűzők segítségével utal ennek szimbolikájára is. A helyzet ott kezdett bonyolódni, amikor az árakról és a kivitelezőkről esett szó. Mert az anyagok ára egyre emelkedik, a keretek változtatások, díszletmunkák pedig mind kevesebb. A legkézenfekvőbb megoldás az lett volna, ha visszaadom a megbízást. De úgy éreztem, ilyen helyzetben kutyát kötelességem alkalmazkodni, s majd aztán levonni a tanulságokat. Így született meg az öszvérmegoldás, a rácsrendszer szinte

értelmét veszítette. Pedig ez az egyszerű szimbólum az egész darab kulcsa. Ide nem lehetett román stílusú boltíveket tervezni, inkább igyekeztem hasonlítani a hatodik kerületi IKV építkezésére. Az építkezés pedig egyáltalán nem szép dolog. Az eredmény, a szép. A szerkezetre, a lehetőségekre kell tehát utalni, azt sugallni, hogy majd a kész épület, az eredmény lesz a szép. Legyen az egy bazilika, egy élet vagy egy ország. Hiszen erről szól a darab...

(Csikós Attila az utóbbi években hazajár Szegedre. A Székelyfőnök sokak által megcsodált díszlete volt névjegykártyája a szegedi színházban, melyet azóta tíz követett. Egyszer már a szabadtérin is dolgozott, a Cigánybáró díszleteit készítette. Elsősorban zenés darabokhoz tervezett színpadképeket, a Székelyfőnök mellett legkedvesebb számára a Vilón és a Cosi fan tutte. Ruszt József mellett most prózai darabhoz konstruált színpadtervet, s vállalta a Piros karaván különböző feladatát: a szegedi születésű Kass János

Megázott a Karaván

Pedig minden olyan szépen indult... A napok óta tartó forróság mintha enyhült volna, a tér kókatlanja friss léghuzatot ígért. A szabadtéri játékok valós és jelképes értelmében is. Az égen szikráztak a csillagok, a nézőtéri széksorok zsúfolással megtelek. Izgalommal teli várakozás a szabadtéri néptárladójában. Nem véletlenül. Az Operettszínházban már százszor játszott cigánymusical premierjére, a Piros karaván szabadtéri debütálására készült mindenki. A rendező, Vámos László, az új

környezethez idomította a jól futó művet, csakúgy, mint Csikós Attila, aki Kass János látványterveit alkalmazta a dóm színpadára. A főszerepekben az operettszínházi százas sorozat résztvevői — Suka Sándor, Kertész Péter, Galambos Erzsébet, Farkas Bálint, Kovács Zsuzsa, Harsányi Frigyes — mellett a jelekből ítélve izgalommal készült a friss szín és erő, Kishonti Ildikó, Harsányi Gábor... Az „intermezzót” persze sejt-hettük volna. A háromnapos hőség sem bírta tovább vilámlásokkal és mennydörgésekkel kísért zivatar nélkül, s Bánó, a rendőrré lett cigány, valamint Káló, a bandavezér egymásnak feszülése már a játék elején sejteti a készülő „tragédiát”. Az ötvenes évek Magyarországnak ellentmondásokról terhes világába helyezi történetét a szerző-páros, s ezek az ellentmondások vére menő ellentétekké súlyosbodnak a cigánymusical periferikus, társadalmon kívüli világában. Ősi ösztönök, évszázados hagyományok, generációról generációra áthagyományozódó szokásokok ütköznek itt egy új társadalom őszinte jószándékával. Vér nélkül, halál nélkül, veszteség nélkül nem haladhat a Piros karaván útja. Raffael, a kóbor cigányfiú hozzájut Káló elrejtett pisztolyához, s ennek a pisztolyhoz (a dramaturgia régi törvénye szerint) el kell sülnie. Annál is inkább, hiszen a cigányrendőr és Raffael egyaránt a bolond Naniért rajongana, csakhogya...!

A Piros karaván pénteki premierjén nem tudhattuk meg, elszűl-e a pisztoly, s ha igen, kit talál el? A pisztoly dördülése előtt ugyanis az ég dördült meg. A második rész kezdetén azt hittük, csupán amatőr fényképezészek vakui villannak, de amikor égi mordulás kísérte a fényjelenségeket, megmozdult a nézőtér. Néhány perc múlva azott a Piros karaván, s áztunk mi is. Az árkádok védelmet nyújtottak a hirtelen jött zivatar elől. Sokan, dacolva az esővel, folytatták a produkciót a világtótornyok tövében, az állványzat árnyékában. Átvették a cigánymusical dala-mait, ritmusát, mígcsak a mikrofonhang be nem jelentette: nem folytatják az előadást.

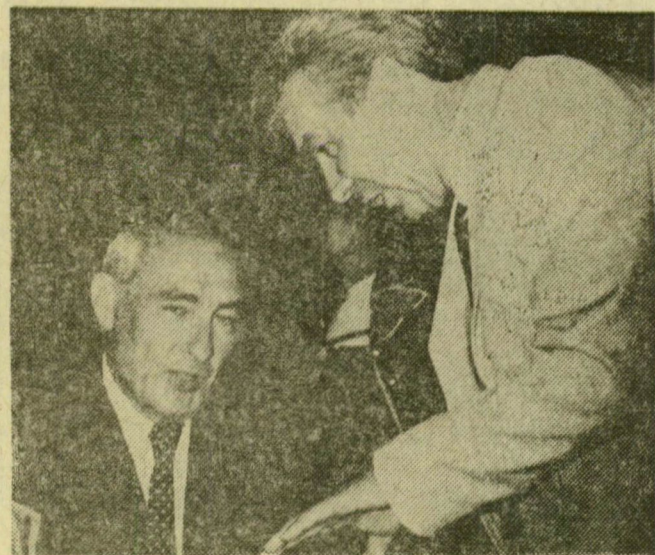
Torzóban maradt a Piros karaván. Premierje, az igazi bemutató — ha az időfelelősök is úgy akarják — ma, vasárnap este lehet...

Tandi Lajos

T. L.

Elbúcsúzott a Carmen

Zsúfolt nézőtér előtt búcsúzott az idei szabadtéri játékok második operaprodukciója, Bizet Carmenje. Az előadást Szinetár Miklós állította színpadra, a karmester Pál Tamás volt. A főszerepekben Mészöly Katalin, Illosfalvy Róbert és Ivan Ponomarenkót láthatta a közönség. A Carmen díszleteit Varga Mátyás, jelmezeit Márk Tióder tervezte. A tegnapi esti előadást megtekintette Pullai Árpád, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, közlekedési és postaügyi miniszter.

Pullai Árpád a nézőtérén Papp Gyula társaságában